



Ministerie van Economische Zaken  
en Klimaat



## **Participatieplan voor het project Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden versie 2.0**

Fase: van concept notitie reikwijdte en detailniveau naar integrale effectenanalyse  
(september 2019 t/m juni 2020)

Versie: 2.0  
Datum: 27 september 2019

## Inhoudsopgave

Leeswijzer.....	3
1. Inleiding.....	3
1.1 Vroegtijdige participatie van groot belang.....	3
1.2 Geactualiseerde versie participatieplan.....	3
1.3 Onze contactgegevens.....	4
2 Project Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden.....	4
2.1 Mogelijke routes (tracéalternatieven) .....	4
2.2 De verbinding.....	5
2.3 Waarom is dit project nodig?.....	5
2.4 Wie zijn er bij het voornemen voor dit project betrokken?.....	5
3 Terugblik participatie en uitkomsten voor concept-NRD.....	5
3.1 Terugblik participatie startfase (maart-augustus 2019).....	6
3.2 Uitkomsten voor concept-NRD.....	7
4 Participatie in de komende fase (september 2019 - juni 2020).....	8
4.1 Uitwerken tracéalternatieven en onderzoek naar effecten.....	8
4.2 Participatieactiviteiten in de komende periode.....	8
4.2.1 Informatie over het project.....	9
4.2.2 Persoonlijk contact & samenwerken.....	10
4.2.3 Ambtelijk- en Bestuurlijk Overleg.....	10
4.2.4 Een zienswijze, reactie of advies indienen.....	11
4.3 Planning.....	12
4.4 Uw reactie is van harte welkom.....	13

## **Leeswijzer**

Hoofdstuk 1 bevat een inleiding op het participatieplan versie 2.0. In hoofdstuk 2 gaan we kort in op het project Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden. In hoofdstuk 3 blikken we terug op de participatie tot nu toe. Hoofdstuk 4 beschrijft de komende fase van het project en wat de participatie de komende periode concreet inhoudt en sluit af met een planningsoverzicht. Voor aanvullende informatie verwijzen we regelmatig naar websites en documenten.

TenneT en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat hebben ieder een taak en rol in het project én werken nauw samen bij dit project. In deze tekst gebruiken we dan ook zo veel mogelijk 'we'.

# **1 Inleiding**

Dit is het geactualiseerde participatieplan van het project Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden. In dit plan staat hoe het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en TenneT u en andere belanghebbenden informeren over en betrekken bij het project Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden. We delen dit plan met u zodat u weet wat u van ons kunt verwachten. Daarnaast nodigen we u van harte uit om uw suggesties en opmerkingen met ons te delen, zodat we beter kunnen inspelen op uw behoeften aan informatie en contact over dit project.

## **1.1 Vroegtijdige participatie van groot belang**

Het Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden is belangrijk voor de verduurzaming van Nederland, maar ook ingrijpend omdat het project belangen van betrokkenen uit de omgeving raakt. Het ministerie van EZK en TenneT vinden vroegtijdige participatie van belanghebbenden belangrijk. We weten uit eerdere projecten dat intensieve samenwerking met de omgeving veel waardevolle informatie oplevert en het mogelijk maakt om rekening te houden met belangen en wensen. Het project wordt kwalitatief beter door deze samenwerking met de omgeving.

Om participatie richting te geven, hebben we voor dit project vijf uitgangspunten voor participatie vastgesteld<sup>1</sup>. Als u vindt, dat we ons hier niet of onvoldoende aan houden, horen we dat graag.

Onze uitgangspunten:

1. We kennen de belangen en weten wat er speelt;
2. We streven naar een oplossing met waarde voor alle partijen;
3. We nemen partijen mee in te maken keuzes en we zijn transparant over afwegingen;
4. We presenteren een helder verhaal met een duidelijke rol en verantwoordelijkheid;
5. We leveren maatwerk per project.

## **1.2 Geactualiseerde versie participatieplan**

Dit participatieplan beslaat de periode van eind september 2019 t/m juni 2020. Deze periode staat in het teken van de concept notitie reikwijdte en detailniveau (concept-NRD), het milieueffectenonderzoek deel I (MER deel I) en de integrale effectenanalyse (IEA). In de concept-NRD beschrijven we de tracéalternatieven en het beoordelingskader (wat gaan we onderzoeken). Het milieueffectrapport wordt opgesteld om de mogelijke milieueffecten van elk tracéalternatief in beeld te brengen. De IEA is een document waarin de effecten van de verschillende kabelroutes, de locatie van het platform op zee en de uitbreiding van het transformatorstation ten aanzien van milieu (MER deel I), omgevingsaspecten, technische haalbaarheid, kosten en toekomstvastheid worden beschreven (zie verder hoofdstuk 4).

Dit participatieplan is een geactualiseerde versie van het plan dat in maart 2019 is verschenen. Bij elke nieuwe fase van het project krijgt het participatieplan een update zodat het zo goed mogelijk aansluit op de betreffende fase. Daarnaast passen we het plan aan op basis van reacties op het

<sup>1</sup> Zie de vorige versie van het participatieplan voor een toelichting op deze vijf punten:  
<https://www.rvo.nl/sites/default/files/2019/03/Voornemen%20en%20participatieplan%20TNW%20def2.pdf>

participatieplan, het contact met de omgeving, ontwikkelingen in het project, voortschrijdend inzicht en evaluatie van de voorgaande periode.

De vorige (tevens eerste) versie van het participatieplan, genaamd: 'Voornemen en participatieplan'<sup>2</sup> is te vinden via onderstaande link:

<https://www.rvo.nl/sites/default/files/2019/03/Voornemen%20en%20participatieplan%20TNW%20def2.pdf>

Als u het project nog niet goed kent of wilt weten hoe het vorige participatieplan eruit zag, kunt u deze eerst lezen. Hierin vindt u meer informatie over het project, de procedure en de Verkenning aanlanding netten op zee (VANOZ<sup>3</sup>) 2030 die aan het project vooraf ging.

### 1.3 Onze contactgegevens

Het is altijd mogelijk om contact met ons op te nemen. Bijvoorbeeld wanneer u een vraag, opmerking of suggestie heeft of informatie met ons wilt delen.

Ministerie EZK (Bureau Energieprojecten)	Tel: 070 – 37 98 979
TenneT	Tel: 0800 – 83 66 388
E-mail	<a href="mailto:tennoordenvandewaddeneilanden@netopzee.eu">tennoordenvandewaddeneilanden@netopzee.eu</a>
Website RVO (formele stukken)	<a href="https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/hoogspanning/net-op-zee-ten-noorden-van-de-waddeneilanden">https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/hoogspanning/net-op-zee-ten-noorden-van-de-waddeneilanden</a>
Website TenneT (projectinformatie)	<a href="http://www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden">www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden</a> <sup>4</sup>

## 2 Project Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden

In het windenergiegebied Ten noorden van de Waddeneilanden wordt een windpark gebouwd met een vermogen van 700 megawatt. Voor het transporteren van deze duurzame energie naar land is een ondergrondse hoogspanningsverbinding nodig. Mogelijke locaties om de verbinding van het Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden aan te sluiten op het hoogspanningsnet op land is bij het bestaande hoogspanningsstation in Eemshaven, Vierverlaten (nabij Groningen) of Burgum.

### 2.1 Mogelijke routes (tracéalternatieven)

Voor deze verbinding zijn op dit moment nog verschillende routes (tracéalternatieven) in beeld.

Uiteindelijk zal er één route gekozen worden, die noemen we het voorkeursalternatief (VKA).

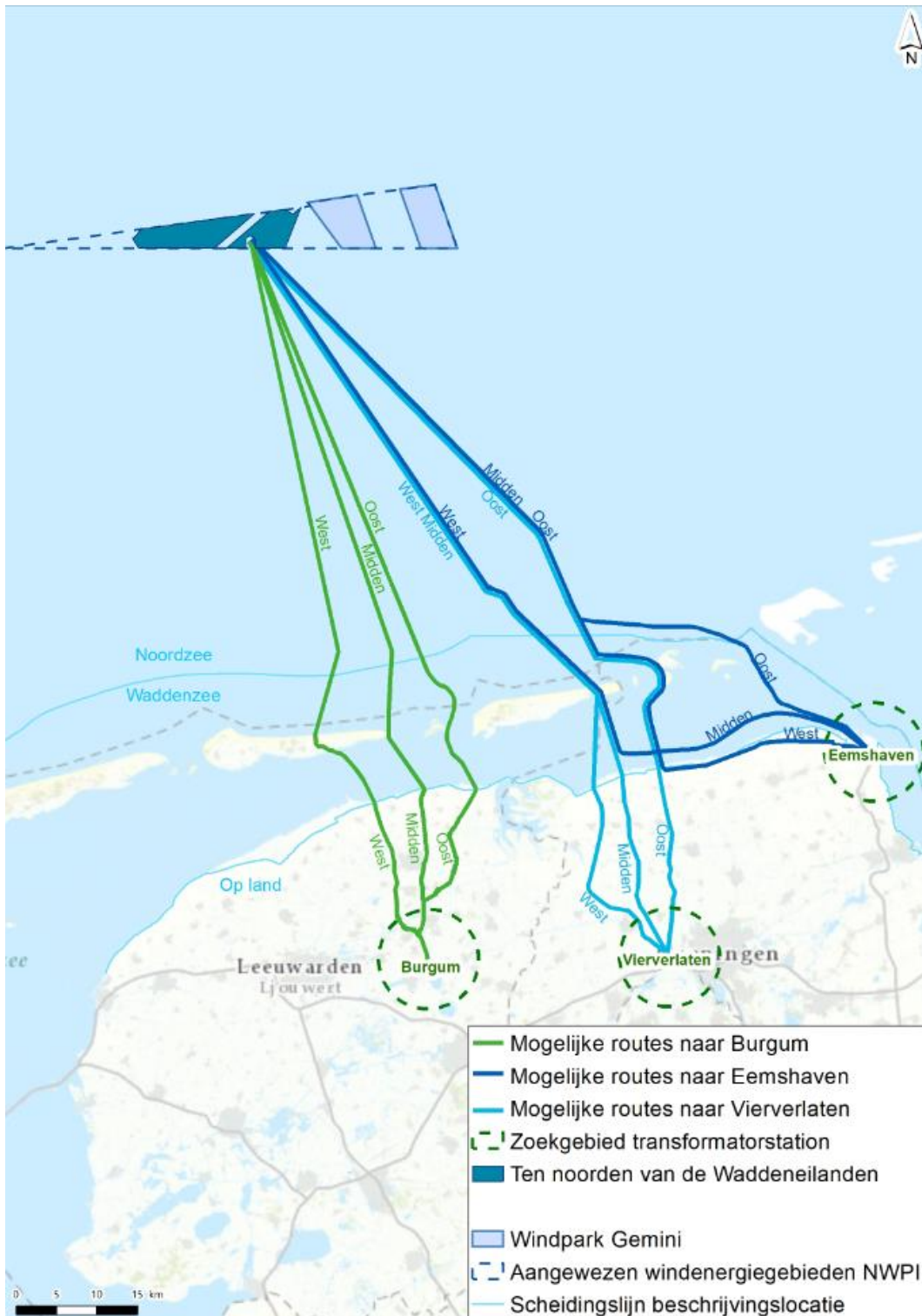
In een eerdere fase van het project was er sprake van een mogelijke technische maatregel, tussencompensatie genoemd. Na verder onderzoek is gebleken dat dit niet meer nodig is. Op basis van dit gegeven, de input uit de omgeving en de traceringsuitgangspunten zoals beschreven in de concept-NRD<sup>5</sup> zijn we gekomen tot een aantal mogelijke tracéalternatieven.

<sup>2</sup> <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2019/03/Voornemen%20en%20participatieplan%20TNW%20def2.pdf>

<sup>3</sup> <https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/hoogspanning/verkenning-aanlanding-netten-op-zee-2030>

<sup>4</sup> Directe link naar het contactformulier: [www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden/overige-pagina-s/contact](http://www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden/overige-pagina-s/contact)

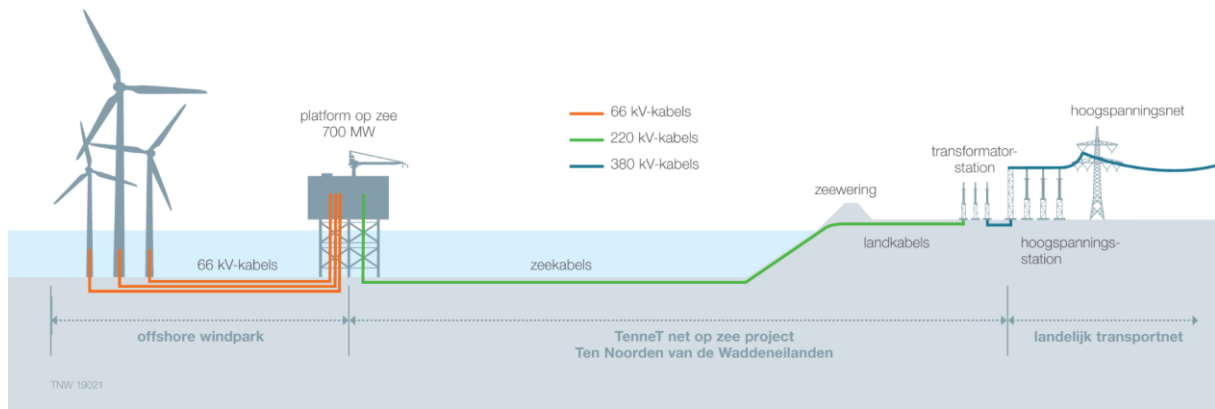
<sup>5</sup> U vindt de concept-NRD op de pagina van net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden op de website van Bureau Energieprojecten: [www.bureau-energieprojecten.nl](http://www.bureau-energieprojecten.nl) (Lopende projecten > Hoogspanning)



Figuur 1: tracéalternatieven concept-NRD Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden

## 2.2 De verbinding

De verbinding bestaat uit verschillende onderdelen. Op zee worden de windturbines aangesloten op een nieuw te bouwen platform. Dit platform wordt aangesloten op een kabelverbinding die in de zeebodem naar land loopt. Eenmaal aan land loopt deze kabelverbinding vervolgens ondergronds door naar een nieuw te bouwen transformatorstation. Dit transformatorstation zal ca. 3,5 ha. Beslaan. Het wordt zo dicht mogelijk bij het hoogspanningsstation gerealiseerd (maximaal op 6 kilometer) om zo ondergronds een aansluiting op het landelijk elektriciteitsnet te realiseren. De onderdelen van het project geven we in onderstaande figuur schematisch weer.



Figuur 2: schematische weergave onderdelen hoogspanningsverbinding

### 2.3 Waarom is dit project nodig?

Door het gebruik van olie, aardgas en kolen warmt de aarde op en verandert ons klimaat. Om dit tegen te gaan, stapt Nederland onder andere over op duurzame energie uit wind, zon en aardwarmte.

In de Routekaart Windenergie op zee 2030 heeft het kabinet vastgelegd dat in 2030 voor ruim 11 gigawatt aan windparken op zee is gebouwd en op land is aangesloten. Dit is 40% van het huidige elektriciteitsverbruik in Nederland. Het project Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden maakt hier deel van uit.

### 2.4 Wie zijn er bij het voornemen voor dit project betrokken?

TenneT is initiatiefnemer voor het aanleggen van de ondergrondse hoogspanningsverbinding tussen het windpark en het elektriciteitsnet op land, de bouw van het platform op zee en de bouw van het transformatorstation op land. Op de besluitvorming over het Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden is de rijkscoördinatie-regeling (RCR) van toepassing. Dit betekent dat het voornemen wordt vastgelegd in een ruimtelijk plan, genaamd het inpassingsplan oftewel een inpassingsplan op rijksniveau. Het inpassingsplan wordt vastgesteld door de ministers van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Zij bepalen na uitgebreide consultatie van o.a. omwonenden, lokale overheden en alle andere belanghebbenden waar het tracé van dit net mag komen en waar het net op zee aansluit op het hoogspanningsnet op land. Het inpassingsplan en de voor het project benodigde vergunningaanvragen en ontheffingen worden voorbereid in één procedure. De minister van EZK coördineert deze procedure. De vergunningen worden door het lokale bevoegd gezag afgegeven.

## 3 Terugblik participatie en uitkomsten voor concept-NRD

We zijn de afgelopen periode op de volgende manieren het contact met belanghebbenden aangegaan:

- Publicatie kennisgeving, voornemen en participatieplan;
- één-op-één gesprekken en persoonlijk contact;
- werksessies met omgevingspartijen;
- regio-overleg en bestuurlijk overleg met de regionale en lokale overheden;
- communicatiemiddelen zoals (digitale) nieuwsbrieven, website, persberichten, advertenties, etc.
- inloopbijeenkomsten;
- interactieve website waarop belanghebbenden wensen en suggesties kunnen indienen.

### 3.1 Terugblik participatie startfase (maart-augustus 2019)

Van 8 maart tot en met 18 april 2019 was het mogelijk om te reageren op het voornemen en (eerste) participatieplan van het project Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden. Hier zijn 26 reacties op gekomen. Via onderstaande link kunt u het plan en de reactienota (antwoorden op de ingediende reacties) downloaden:

([www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/hoogspanning/net-op-zee-ten-noorden-van-de-waddeneilanden](http://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/hoogspanning/net-op-zee-ten-noorden-van-de-waddeneilanden)).

Naast overleggen op ambtelijk en bestuurlijk niveau met de bevoegde gezagen (ministeries, gemeenten, provincies, Rijkswaterstaat en waterschappen) zijn werksessies georganiseerd met de bevoegde gezagen en belanghebbende partijen op zee en op land. De verslagen van deze werksessies kunt u vinden op: [www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden/overige-pagina-s/publicaties](http://www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden/overige-pagina-s/publicaties). We hebben de bij ons bekende belangenorganisaties uit de regio uitgenodigd. Onderstaand vindt u een overzicht van deze organisaties. Ook in het vervolgproces organiseren wij bijeenkomsten. Mocht u van mening zijn dat er organisaties ontbreken dan vernemen wij dit graag, zodat ook zij uitgenodigd kunnen worden. Zie paragraaf 1.2 voor onze contactgegevens.



Figuur 3: Overzicht van uitgenodigde organisaties voor werksessies

Tevens hebben er inloopbijeenkomsten plaats gevonden in Garnwerd, Dokkum, Roodeschool, op Ameland en Schiermonnikoog. Ruim 9.500 huishoudens in Noord-Nederland kregen begin juni een uitnodiging voor deze inloopbijeenkomsten. Bovendien zijn in de regionale dag- en huis-aan-huisbladen advertenties gepubliceerd, zijn er artikelen verschenen (zowel op digitale als analoge media) en diverse radio-interviews geweest over de mogelijkheid om deze inloopbijeenkomsten te bezoeken.

Tijdens de bijeenkomsten kregen de belangstellenden via een twintigtal posters informatie over het project (deze posters zijn te vinden via [www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden/overige-pagina-s/publicaties](http://www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden/overige-pagina-s/publicaties)). Er werden gesprekken gevoerd, vragen gesteld, tips gegeven en bezoekers konden ook hun mening geven. Bijvoorbeeld via de interactieve kaart op onze website. Van deze digitale mogelijkheid werd veelvuldig gebruik gemaakt. Op deze manier zijn diverse nuttige tips en aandachtspunten ontvangen. Ook nu en in de toekomst kan er gebruik worden gemaakt van deze

interactieve kaart. Wilt u teruglezen welke vragen er zijn gesteld of wilt u zelf een vraag stellen of tip geven? Ga dan naar: <https://netopzeetnw-inbeeld.nl/kaartpagina>

### 3.2 Uitkomsten voor concept-NRD

Er is veel informatie ingebracht vanuit de omgeving. De meeste input betreft informatie over wat er speelt in de zoekgebieden en wat belangrijke aandachtspunten zijn (bijvoorbeeld ontwikkelingen, natuurwaarden, cultuurhistorische waarden, bereikbaarheid etc.). Verder zijn er veel reacties gekomen die aandacht vragen voor de mogelijkheden voor een gelijkspanningsverbinding in plaats van de beoogde wisselspanningsverbinding, kansen voor waterstof en het meenemen van toekomstige ontwikkelingen bij het doorkruisen van de Waddenzee. Deze informatie is deels gebruikt om de tracéalternatieven voor de kabel te ontwikkelen en om het beoordelingskader op te stellen (wat gaan we onderzoeken) voor de Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD). Ook zijn deze reacties gebruikt om dit participatieplan aan te passen voor de volgende fase, tot aan de keuze voor een voorkeursalternatief.

Als resultaat van de binnengekomen reacties, gesprekken, werksessies en inloopbijeenkomsten is het aantal zoekgebieden dat door ons was ingebracht uitgebreid met vier alternatieve kabelroutes.

- I. een route naar Burgum die bundelt met de Provinciale weg N361 vanaf de overgang van zee naar land
- II. een route naar Vierverlaten om Middag-Humsterland heen, een Nationaal Landschap in de provincie Groningen
- III. een route over zee naar Eemshaven, parallel aan de kust (buiten de kwelders) om hiermee de natuur- en milieueffecten in de Waddenzee versus de verziltingseffecten op land te onderzoeken en vergelijken
- IV. een route waarbij we bundelen met kabels en leidingen tussen Borkum en Rottumeroog (langs de vaargeul). Ondanks dat deze route eerder in het VANOZ<sup>6</sup> traject als technisch niet mogelijk is bestempeld omdat er te weinig ruimte zou zijn, wordt deze op (veler) verzoek opnieuw opgenomen om gedetailleerder te onderzoeken.



Figuur 4: Kaart met de vier toegevoegde alternatieven

In juli en augustus 2019 hebben we alle bij ons bekende en ingebrachte informatie verder verwerkt. De brede zoekgebieden zijn daar waar mogelijk versmald naar 'lijnen' (tracéalternatieven), zodat deze een stap concreter worden. Vervolgens is er door het ministerie van EZK op basis van de traceringsuitgangspunten zoals genoemd in de concept-NRD gekozen welke van de tracéalternatieven naar de drie mogelijke aansluitlocaties (hoogspanningsstations in Eemshaven, Vierverlaten of Burgum) mee gaan in de concept-NRD (zie paragraaf 2.1 figuur 1).

## 4 Participatie in de komende fase (september 2019 - juni 2020)

<sup>6</sup> <https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/hoogspanning/verkenning-aanlanding-netten-op-zee-2030>



De komende projectfase beslaat de periode van eind september 2019 t/m juni 2020. Deze fase start met de publicatie van de concept notitie reikwijdte en detailniveau (concept-NRD). Deze concept-NRD is mede op basis van de informatie uit de omgeving geschreven. De komende fase staat in het teken van de verdere uitwerking van de tracéalternatieven, het milieueffectenonderzoek en de integrale effectenanalyse.

Dit hoofdstuk beschrijft enerzijds wat we gaan doen (paragraaf 4.1) en anderzijds hoe we belanghebbenden over het project informeren en betrekken bij de uitwerking van tracéalternatieven, het milieueffectenonderzoek en de integrale effectenanalyse. Ook laten we zien waar informatie te vinden is en wanneer een ieder formele zienswijzen in kunnen dienen (paragraaf 4.2).

#### **4.1 Uitwerken tracéalternatieven en onderzoek naar effecten**

De tracéalternatieven uit de (concept-)NRD, die eind september gepubliceerd zal worden, gaan we verder uitwerken. Op basis van deze uitwerking en eventuele zienswijzen wordt de definitieve NRD (eventueel aangepast) begin 2020 gepubliceerd.

Het ministerie van EZK en TenneT stellen een milieueffectrapport (MER deel I) op om de (mogelijke) milieueffecten van elk tracéalternatief in beeld te brengen. Hierna voeren we een integrale effectenanalyse (IEA) uit, waarbij we naast de milieueffecten ook kijken naar effecten op het gebied van de technische haalbaarheid, belangen in de omgeving, kosten en toekomstvastheid. Zo is het mogelijk om de verschillende alternatieven goed met elkaar te vergelijken.

De IEA wordt gepubliceerd. De omgeving wordt geïnformeerd middel inloopbijeenkomsten en heeft daarnaast de mogelijkheid om te reageren op de IEA. De regionale en lokale overheden doen dit middels een advies, dat zowel gezamenlijk kan zijn als individueel. In dit regioadvies adviseren zij de minister welk tracé hun voorkeur heeft en onderbouwen ze deze keuze. De minister van EZK weegt de uitkomsten van alle onderzochte aspecten per tracéalternatief tegen elkaar af. Hierna kiest de minister in overleg met de minister van BZK, mede op basis van advies van de regionale overheden en de ingediende reacties uit de omgeving het voorkeursalternatief (VKA). Hiermee liggen de locaties van het platform op zee, de kabels, het transformatorstation op land en de aansluitlocatie op land (Eemshaven, Vierverlaten of Burgum) vast. Volgens de huidige planning vindt de keuze voor het VKA september 2020 plaats. Voorafgaand aan het besluit van de ministers over het VKA worden alle binnen gekomen adviezen en reacties gepubliceerd op de website van RVO.

Na de keuze voor een VKA wordt deze kabelroute in meer detail (o.a. in het vervolg/tweede deel van het MER, MER deel II) onderzocht en uitgewerkt. EZK en BZK stellen een inpassingsplan op en EZK coördineert de vergunningaanvragen. Voorafgaand aan deze VKA-fase krijgt het participatieplan gezamenlijk met de publicatie van de IEA en MER (deel I) opnieuw een update.

#### **4.2 Participatieactiviteiten in de komende periode**

De participatieactiviteiten hebben we op de volgende manier ingedeeld:

- Informatie over het project en de procedure (zie paragraaf 4.2.1);
- Persoonlijk contact & samenwerken (zie paragraaf 4.2.2);
- Ambtelijk- en Bestuurlijk Overleg (zie paragraaf 4.2.3);
- Een zienswijze, reactie of advies indienen (zie paragraaf 4.2.4).

Hierbij merken we op dat de wijze waarop we de omgeving (zoals omwonenden, grondeigenaren, belangenorganisaties, bedrijven en overheden) actief informeren en betrekken bij het project Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden varieert. Niet iedereen heeft namelijk dezelfde rol in het project of een zelfde/even groot belang.

Uitgangspunt is en blijft echter, dat we ervoor zorgen dat belanghebbenden goed op de hoogte zijn van het project en dat het voor iedereen altijd mogelijk is om er met ons over te praten, eraan bij te dragen of erop te reageren. Als u tot op heden nog niet betrokken bent bij het project en dat wel wilt zijn, horen we dat graag van u.

##### **4.2.1 Informatie over het project**

We zetten gedurende het project verschillende communicatiemiddelen in om alle belanghebbenden en geïnteresseerden zo goed mogelijk te informeren.

### **Online**

Het project heeft twee websites:

- [www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden](http://www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden). Dit is de projectwebsite met o.a. informatie over het project (wie, wat, waar & waarom), nieuwsberichten en onze contactgegevens. Ook onze interactieve kaart (<https://netopzeetnw-inbeeld.nl/kaartpagina>) waar u uw zorg of suggestie kunt achterlaten is via deze website te bereiken. Op deze site kunt u geen formele zienswijze indienen. Hiervoor verwijzen wij u naar de website van RVO (zie onderstaande bullit).
- <https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/hoogspanning/net-op-zee-ten-noorden-van-de-waddeneilanden>. Hier vindt u informatie over de procedure, de besluitvorming en de formele documenten die gedurende de procedure beschikbaar komen (of inmiddels zijn gekomen). Bijvoorbeeld de concept-NRD, het MER en de vergunningen. Wanneer en hoe u een formele zienswijze kunt indienen vindt u op deze site.

Vanaf eind september 2019 worden de officiële concept-NRD en een digitale versie van de concept-NRD<sup>7</sup> gepubliceerd. De digitale versie wordt geïntegreerd in de interactieve kaart weergegeven. Deze versie is bedoeld om lezers op een toegankelijke manier de belangrijkste punten van de concept-NRD mee te geven. De digitale concept-NRD is te bereiken via [www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden](http://www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden). De officiële concept-NRD is te vinden via <https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/hoogspanning/net-op-zee-ten-noorden-van-de-waddeneilanden>.

### **Nieuwsbrief**

Iedereen kan zich inschrijven voor de digitale nieuwsbrief met korte nieuwsberichten over het project. Het aanmeldformulier vindt u op [www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden](http://www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden) (onder Contact)<sup>8</sup>. In de nieuwsbrief staan berichten over de voortgang van het project en (links naar) publicaties die samenhangen met het project.

### **Informatiebrieven voor omwonenden, grondeigenaren en bedrijven**

Af en toe versturen we informatiebrieven in een bepaald gebied. Bijvoorbeeld om bewoners en grondeigenaren te informeren over een inloopbijeenkomst of informatieavond. Dezelfde informatie zetten we ook als nieuwsbericht op de projectwebsite. Wij hebben in juni 9.500 omwonenden een brief gestuurd voor de eerste inloopbijeenkomsten. Deze bewoners krijgen voor de tweede inloopbijeenkomst ook een brief met uitnodiging. In de tweede brief zal vermeld worden dat geïnteresseerden voor volgende bijeenkomsten zich via de nieuwsbrief kunnen aanmelden om op de hoogte te worden gehouden van volgende bijeenkomsten. Indien nieuwe ontwikkelingen aanleiding geven voor het informeren van nieuwe groepen bewoners, zullen deze de eerste keer een brief ontvangen.

### **Communicatie via lokale en regionale media**

We informeren lokale en regionale media en pers met persberichten over nieuws over het project. Rondom de terinzagelegging van stukken waar een formele reactie op mogelijk is (bijvoorbeeld de concept-NRD), plaatsen we advertenties in huis-aan-huisbladen.

### **Communicatiewerkgroep**

We zijn in juni 2019 gestart met een regionale communicatiewerkgroep met de communicatieadviseurs van TenneT, het ministerie van EZK, de betrokken gemeenten, waterschappen en provincies. Zo ontstaat er beter inzicht in wat er lokaal speelt, welke zorgen en vragen er leven en hoe we daar in de communicatie op in kunnen spelen. We overleggen hoe we

---

<sup>7</sup> U vindt de concept-NRD op de pagina van net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden op de website van Bureau Energieprojecten: [www.bureau-energieprojecten.nl](http://www.bureau-energieprojecten.nl) (Lopende projecten > Hoogspanning)

<sup>8</sup> Directe link naar het aanmeldformulier: <https://www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden/overige-pagina-s/nieuwsbrieven/aanmelden>

ieders communicatiemiddelen zoals websites, nieuwsbrieven, online platforms etc. efficiënt kunnen inzetten om zo veel mogelijk belanghebbenden te bereiken.

#### **4.2.2 Persoonlijk contact & samenwerken**

Participatie gaat voor een belangrijk deel over het aangaan van persoonlijk contact en het samenwerken met de omgeving. Dat gaan we rondom het uitwerken van de tracéalternatieven en het effectenonderzoek op de volgende manieren doen.

##### ***Inloopbijeenkomsten & presentaties***

Op bepaalde momenten in het proces organiseren we inloopbijeenkomsten en geven we op verzoek presentaties aan groepen betrokkenen, over het project of de procedures.

- Inloopbijeenkomsten in het kader van de procedure wanneer er formele documenten of besluiten ter inzage liggen. Naast het verkrijgen van informatie over het project en de stukken, kunnen bezoekers een zienswijze indienen.
- Inloopbijeenkomsten over de voortgang van het project.
- Presentaties, bijvoorbeeld aan gemeenteraden en belangenorganisaties over de voortgang van het project of specifieke onderwerpen.

Deze momenten zijn ook een mooie gelegenheid om met u in gesprek te gaan over vragen, zorgen en opmerkingen over het project en de procedures. Uw reacties zijn altijd van harte welkom. Wij laten u weten hoe wij die informatie verwerken. Wilt u dat we ook bij uw organisatie of vereniging een presentatie verzorgen, neem dan s.v.p. contact met ons op.

##### ***Werksessies/bijpraatsessies***

In deze sessies praten we overheden en belangenorganisaties bij over de tracéalternatieven en het effectenonderzoek. We horen dan ook graag wat de reacties hierop zijn en aan welke punten we nog aandacht moeten besteden en welke belangen er spelen. We nodigen voor deze sessies voornamelijk dezelfde organisaties uit als voor de sessies die we in april en mei 2019 hebben georganiseerd (zie paragraaf 3.1 figuur 3). We maken hierbij (vermoedelijk) weer het onderscheid naar de tracéalternatieven op zee en op land in Friesland en op land in Groningen. Deze vinden plaats in september en oktober 2019 en in het voorjaar van 2020.

De informatie en uitkomsten uit de sessies gebruiken we bij de verdere detaillering van de tracéalternatieven en het opstellen van het MER deel I en de IEA. Naarmate het uitwerken van tracéalternatieven en het effectenonderzoek vordert, wordt duidelijk of en zo ja welke sessies we aanvullend gaan organiseren. Zodra er meer zicht is op locaties voor het transformatorstation op land gaan we in ieder geval ook het gesprek aan met omwonenden, bedrijven en andere belanghebbenden in de directe omgeving.

##### ***Eén-op-één overleggen***

Net als in voorgaande fase voeren we de komende periode overleg met omgevingspartijen. Welke partijen dat zijn, hangt af van de vraagstukken die in deze fase naar voren komen en van de vragen die we krijgen. Mocht u behoefte hebben aan overleg dan kunt u altijd contact met ons opnemen om een afspraak te maken.

#### **4.2.3 Ambtelijk- en Bestuurlijk Overleg**

Tijdens het gehele planproces organiseert EZK ambtelijke overleggen met TenneT en de betrokken overheden, zoals gemeenten, provincies en waterschappen. Daarnaast vindt periodiek, rondom de procedurele mijlpalen, Bestuurlijk Overleg (BO) plaats met bestuurders van de betrokken overheidsorganen.

Lokale en regionale overheden zijn ook betrokken bij werksessies en de bijpraatsessies. Zodoende zijn zij in de periodes tussen de ambtelijke overleggen nauw betrokken en goed op de hoogte van de voortgang van het project en de totstandkoming van bijvoorbeeld het MER en de IEA en in de gelegenheid hier ook tussentijds aan bij te dragen.

#### **4.2.4 Een zienswijze, reactie of advies indienen**

Het meedenken en het leveren van inbreng tijdens de participatiemomenten, zoals die eerder in dit hoofdstuk zijn beschreven, noemen we informele participatie. Deze informele participatie wordt gebruikt om de kwaliteit van het project te verbeteren.

Daarnaast is het tijdens de procedure op een aantal momenten voor iedereen mogelijk om ook formeel op het project te reageren. Bijvoorbeeld als u nog niet eerder inbreng heeft geleverd of wanneer u vindt dat er onvoldoende rekening is gehouden met uw eerdere inbreng. U kunt formeel reageren door het indienen van een zienswijze op stukken die ter inzage liggen. De zienswijzen worden behandeld en beantwoord. De zienswijzen en antwoorden zijn (geanonimiseerd) voor iedereen in te zien op de website van Bureau Energieprojecten. De betrokken overheden nemen de zienswijzen mee in hun advies aan de minister van EZK. De minister neemt vervolgens mede op basis van dit advies en ingediende zienswijzen besluiten.

#### ***Formeel reageren op de concept-NRD***

In de periode waar dit geactualiseerde participatieplan betrekking op heeft, is het mogelijk om formeel te reageren op de concept-NRD. De concept-NRD ligt van eind september 2019 zes weken ter inzage<sup>9</sup>. In deze periode kunt u een zienswijze indienen: wat vindt u van de concept-NRD, worden de juiste tracéalternatieven onderzocht, wordt er in het onderzoek aandacht aan de juiste punten en effecten besteed, mist u nog andere zaken die van belang zijn? De terinzagelegging wordt o.a. via de nieuwsbrief, advertenties in huis-aan-huisbladen en de Staatscourant bekendgemaakt. De concept-NRD is zowel digitaal als op papier in te zien. De exacte data en locaties worden o.a. via de projectenwebsite, advertenties, huis-aan-huisbladen, nieuwsbrief en de website bekend gemaakt. Aan de terinzagelegging is ook een informatiebijeenkomst gekoppeld. De reacties worden in het najaar behandeld, waarna de minister van EZK de NRD naar verwachting deze begin 2020 vaststelt en publiceert.

#### ***Informele reactie op de integrale effectenanalyse IEA***

Volgens de huidige planning publiceren we de IEA en het MER deel I omstreeks juni 2020. Het is dan voor iedereen mogelijk om binnen 4 weken hierop te reageren. Dit is geen formeel zienswijze moment, maar wij vinden het wel van belang om uw mening daarover te horen/lezen. Vanaf wanneer het mogelijk is om een reactie te geven en verdere details worden t.z.t. onder andere via de website [www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden](http://www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden) en de nieuwsbrief bekend gemaakt.

#### ***Regioadvies op de integrale effectenanalyse (IEA)***

De bestuurders van de betrokken regionale en lokale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen en Rijkswaterstaat) stellen binnen 6 weken na publicatie van de integrale effectenanalyse (gezamenlijk of individueel) een advies op voor de minister ten behoeve van vaststelling van het voorkeursalternatief. De IEA is een document waarin de effecten van de verschillende kabelroutes, de locatie van het platform op zee en de uitbreiding van het transformatorstation ten aanzien van milieu, omgevingsaspecten, technische haalbaarheid, kosten en toekomstvastheid worden beschreven. In het regioadvies geven zij aan welk voorkeursalternatief hun voorkeur heeft en onderbouwen ze deze keuze met argumenten.

#### ***Advies commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r)***

Deze commissie adviseert de minister over de inhoud en kwaliteit van het gemaakte concept-NRD en het milieueffectrapport. In dit rapport zijn de milieugevolgen van het project in beeld gebracht voordat de overheid daar een besluit over neemt. Voor het project wordt een werkgroep samengesteld met daarin de juiste expertise met deskundigen uit wetenschap, bedrijfsleven en Nederlandse kennisinstituten. De werkgroep leden zijn niet betrokken bij het project. De commissie is onafhankelijk en de adviezen zijn openbaar. Voor meer informatie over de Commissie m.e.r. zie: <https://www.commissiemer.nl/>

---

<sup>9</sup> Voor meer informatie zie: [www.bureau-energieprojecten.nl](http://www.bureau-energieprojecten.nl) (Lopende projecten > Hoogspanning > Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden).

### Advies Stichting de Noordzee en Natuur & Milieu

TenneT heeft een samenwerkingsovereenkomst met Stichting de Noordzee (SDN) en Natuur & Milieu (N&M). Zij zullen een review uitvoeren op stukken die in de komende fase worden opgesteld en hierbij relevante lokale en regionale ngo's consulteren. SDN en N&M zullen voor dit project op het moment dat het concept MER en de IEA gereed is een bijeenkomst met (lokale en regionale) groene organisaties organiseren waarbij deze organisaties worden geïnformeerd en aandachtspunten kunnen inbrengen. Daarnaast zal SDN één review uitvoeren op de relevante stukken (MER en IEA) voortkomend uit dit project. Deze review wordt aan de betrokken lokale en regionale belangenorganisaties en ngo's (niet-gouvernementele organisaties) voorgelegd en vervolgens met hun aanvullingen en aandachtspunten aan TenneT aangeboden.

### 4.3 Planning

Periode*	Activiteit/moment	Hoe u kunt meedenken, bijdragen, inspreken en waar vindt u informatie
<i>*o.b.v. de huidige planning</i>		<i>Formele inspraakmomenten is met <b>dikgedrukte tekst</b> gemarkeerd</i>
Eind september 2019	Geactualiseerde versie participatieplan is beschikbaar.	Heeft u vragen, opmerkingen of suggesties voor het participatieproces, neemt u dan contact met ons op.
<b>Eind september t/m medio november</b>	<b>Concept-NRD ligt ter inzage.</b>	<p><b>Iedereen kan in deze periode d.m.v. een zienswijze een formele reactie indienen.</b></p> <p>Informatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <a href="http://www.bureau-energieprojecten.nl">www.bureau-energieprojecten.nl</a>;</li> <li>• De terinzagelegging wordt o.a. bekendgemaakt via een kennisgeving die in huis-aan-huisbladen en de Staatscourant wordt gepubliceerd;</li> <li>• Midden oktober vinden er inloopbijeenkomsten voor een ieder en werksessies voor belangenorganisaties en bevoegde gezagen plaats;</li> <li>• Paragraaf 4.2 van dit participatieplan.</li> <li>• (formele) informatieavonden</li> </ul>
Januari/februari 2020	Vaststellen definitieve NRD door minister van EZK.	<p>Het besluit wordt mede genomen o.b.v. de inspraakreacties, het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage en de reacties van de lokale en regionale overheden.</p> <p>Informatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Op <a href="http://www.bureau-energieprojecten.nl">www.bureau-energieprojecten.nl</a> kunt u kennisnemen van de NRD met daarin de te onderzoeken tracéalternatieven en hoe deze worden beoordeeld en de nota van antwoord (beantwoording inspraakreacties).</li> <li>• Diverse communicatiemiddelen (o.a. artikelen in lokale media);</li> <li>• Zie verder paragraaf 4.2.1 van dit plan over welke communicatiemiddelen we inzetten om u te informeren.</li> </ul>
Najaar 2019 – mei 2020	Uitwerken tracéalternatieven en bepalen effecten van de tracéopties t.a.v. milieu, kosten, omgeving, techniek en toekomstvastheid (MER del I en IEA).	<p>Belanghebbenden worden geïnformeerd en betrokken via werksessies, bijpraatsessies en één-op-één overleggen. De bredere projectomgeving wordt via verschillende communicatiemiddelen op de hoogte gehouden.</p> <p>Informatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• De NRD (vertrekpunt);</li> <li>• Nieuws over voortgang via diverse communicatiemiddelen (o.a. nieuwsbrief of een magazine met meer achtergrondinformatie);</li> <li>• Zie verder paragraaf 4.2.2 van dit plan over hoe we rondom het MER en IEA persoonlijk</li> </ul>

		contact aangaan en samenwerken met belanghebbenden.
Juni/juli 2020	De IEA en het MER deel I worden gepubliceerd  Ook zal er een update van het participatie gepubliceerd worden. Deze houdt rekening met het feit dat vanaf 1 jan. 2021 de nieuwe omgevingswet in werking treedt	Informatie: <ul style="list-style-type: none"> <li>• <a href="http://www.bureau-energieprojecten.nl">www.bureau-energieprojecten.nl</a></li> <li>• Er vinden inloopbijeenkomsten plaats</li> <li>• Paragraaf 4.2 van dit participatieplan.</li> </ul>
September/oktober 2020	Keuze VKA door de minister van EZK in overleg met de minister van BZK.	De VKA-keuze wordt mede gemaakt o.b.v. de reacties op de IEA, het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage op het MER deel I en het regio advies van de lokale en regionale overheden. Het VKA zal vervolgens verder worden uitgewerkt, waar ook de omgeving bij betrokken wordt.
September 2020 – voorjaar 2021	Uitwerken MER deel II, veldonderzoeken en gedetailleerde onderzoeken naar effecten voor VKA	Belanghebbenden worden betrokken bij de uitwerking via werksessies, bijpraatsessies en één-op-één overleggen. De bredere projectomgeving wordt via verschillende communicatiemiddelen op de hoogte gehouden. Dit wordt nader uitwerkt in de update van het participatieplan in juni 2020.
Voorjaar 2021	Aanvragen vergunningen. Opstellen ontwerp inpassingsplan	Met vergunningverlenende partijen vindt in de periode voorgaand aan de aanvragen overleg plaats.
<b>Medio 2021</b>	<b>Ter inzage leggen ontwerp-inpassingsplan, ontwerp-vergunningen en bijlagen.</b>	<b>U kunt uw zienswijze indienen op het ontwerp inpassingsplan, ontwerp-vergunningen.</b>
<b>Winter 2021/2022</b>	<b>Vaststellen en terinzagelegging definitief inpassingsplan, vergunningen en bijlagen.</b>	<b>U kunt beroep instellen tegen het inpassingsplan en vergunningen (mits u belanghebbend bent en hier eerder een zienswijze op heeft ingediend).</b>
<b>Eind 2022</b>	<i>Onherroepelijk inpassingsplan en vergunningen.</i>	<i>Behandeling van mogelijke beroepen en uitspraak door de Raad van State.</i>
2023-2026	Realisatie	Communicatie en afstemmen over uitvoeringswerkzaamheden

#### 4.4 Uw reactie is van harte welkom

Zoals aangegeven, actualiseren we het participatieplan voor elke nieuwe projectfase. Het volgende plan verschijnt in juni 2020. Mocht de voortgang van het project en/of het participatieproces daar aanleiding voor geven, dan actualiseren we het plan zoveel eerder (of later) als nodig. Uw reactie op de participatie en het participatieplan is altijd van harte welkom:

Ministerie EZK (Bureau Energieprojecten)	Tel: 070 – 37 98 979
TenneT	Tel: 0800 – 83 66 388
E-mail	<a href="mailto:tennoordenvandewaddeneilanden@netopzee.eu">tennoordenvandewaddeneilanden@netopzee.eu</a>
Website RVO (formele stukken)	<a href="https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/hoogspanning/net-op-zee-ten-noorden-van-de-waddeneilanden">https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/hoogspanning/net-op-zee-ten-noorden-van-de-waddeneilanden</a>
Website TenneT (projectinformatie)	<a href="http://www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden">www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden</a> <sup>10</sup>

<sup>10</sup> Directe link naar het contactformulier: [www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden/overige-pagina-s/contact](http://www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden/overige-pagina-s/contact)